

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך יסודי
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

מדינת ישראל
משרד החינוך

מחנכים מסביב לשעון בחינוך היסודי

פיתוח, כתיבה וריכוד: אורית צאירי, ממונה על החינוך החברתי-ערכי,
המחלקה לחינוך לחיים בחברה, אגף א' לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
צוות ההיגוי:

קרן גורין, נעמה דהן, אחינועם עיני, אילנה פרייטג, לימור רוזמרין ושוש שירי
מדריכות המחלקה לחינוך לחיים בחברה

"פנאי אינו אלא פוטנציאל. זהו חומר גלם של זמן, שהאדם יכול להשתמש בו בדרך נבונה וחיובית או בדרך שלילית. במחקרים נמצא שדפוסי פנאי נכונים מסייעים לפרט להשיג איכות חיים ותורמים לבריאות הנפש והגוף ולקידום הקשרים החברתיים" (ע"פ רסקין).

חופשת הקיץ מזמנת ללומדים שעות פנאי רבות ומציבה בפניהם אתגר ביחס למימוש הפוטנציאל הטמון בפנאי להנאתם ולתועלתם.

אתגר זה מוצב גם לפתחה של מערכת החינוך, האמונה על הכשרת הפרט והקבוצה לניצול נכון של זמנם הפנוי תוך שמירה על ביטחונם הרגשי והפיזי.

אמנם, הלומדים מצפים לחופשת הקיץ – המעניקה להם הפגה, הנאה ושחרור ממחויבויות אקדמיות ואחרות, אולם, בקרב חלק מהם, עשויה תקופה זו לעורר אי-נוחות, חוסר ביטחון ואף חרדה. זאת בשל השינוי בשגרת יומם, בשל הקושי להתמודד עם מצבי חוסר ודאות ובשל החשש לניתוק הקשרים החברתיים.

לומדים החשים שביטחונם מתערער במהלך החופשה עשויים להיות אלה שהארגון הפנימי שלהם נשען, במידה רבה, על הרגלים ועל שגרה; אלה שהארגון הפנימי שלהם נשען, במידה רבה, על פעילויות שמחוץ לבית (חברים, חוגים, לימודים) ופחות על דברים שעושים לבד (תחביבים, בילוי בבית); אלה שגם בשגרה סובלים ממתח (למשל, נלחצים ממבחנים) ואלה שגם בשגרה מתקשים להתמודד עם מצבי חוסר ודאות ועם שינויים (ע"פ שפילמן, בתוך אקסלרוד-ארן, 2012).

כאמור, הפרדה הזמנית ממסגרת לימודית-חברתית קבועה ושינוי השגרה המוכרת והבטוחה עלולים לערער את תחושת הביטחון של הלומדים ואת התחושה שהם מסוגלים לנהל את היומיום שלהם. גורם נוסף התורם לתחושות אלה היא הפרדה מדמויות משמעותיות.

במהלך שנת הלימודים, מתקיימים יחסי גומלין תכופים וסדירים בין המורה לתלמידיו, דבר המקנה ללומדים תחושת ביטחון ומאפשר להם רכישת מיומנויות אקדמיות וחברתיות בליווי מבוגר משמעותי. חוויית הביטחון של הלומדים במוריהם מתורגמת לרווחה רגשית, למחויבות אקדמית וליכולת להבין ולפרש מצבים ואינטראקציות מחיי היומיום (ע"פ מרק צבי, 2007).

היציאה לחופשה כרוכה בפרדה מהמורים המשמשים "בסיס בטוח" עבור תלמידיהם. מציאות זו מציבה בפני המורים את האתגר לפעול לחיזוק תחושת המסוגלות של הלומדים באשר ליכולתם להתמודד במצבים של פרדה ממבוגר משמעותי וממסגרת מוכרת וקבועה. בנוסף, הצוות החינוכי אמון על הקניית כלים שיסייעו ללומדים להם לנהל את חופשתם בצורה שתקדם את תחושת הביטחון והמוגנות.

התכנית "מחנכים מסביב לשעון" בחינוך היסודי שפותחה במחלקה לחינוך לחיים בחברה, שבאגף א' לחינוך יסודי מציגה הצעות לפעילויות ולשיח חברתי-ערכי טרום החופשה ודוגמאות מן השטח לערוצי התקשרות אפשריים עם המורה ועם החברים.

נושאים מרכזיים בתכנית "קיץ אחר" בחינוך היסודי

טרומ חופשה - הכנת הלומדים לחופשה תתבצע באמצעות למידה והתנסות חברתית-ערכית סביב סוגיות, כמו: החופשה כהזדמנות להתפתחות אישית וחברתית, תכנון פנאי מועיל ומהנה, קידום הביטחון הרגשי והבטיחות הפיזית בעת העיסוק בפעילויות הפנאי שונות.

במהלך החופשה - במהלך החופשה יתנסו הלומדים בפעילויות חברתיות-ערכיות בנושאים שונים הקשורים לזהות, למנהיגות, לחופשת הקיץ ולחברת הילדים.

מסגרות הפעולה ליישום תכנית "קיץ אחר" בחינוך היסודי

הפעלת התכנית תתבצע במספר מסגרות:

1. **שעת חינוך בכיתות א'-ו'** - "מפתח הל"ב" - בהובלת המחנכים למידה והתנסות חברתית- ערכית בדגש על "ביטחון ובטיחות" עפ"י סילבוס התכנית "מפתח הל"ב".
2. **השעות הפרטניות** - מפגשי מחנך-קבוצת תלמידים שיח רגשי-חברתי-ערכי ("מפגשים מלב אל לב") בנושאים המתקשרים לחופשת הקיץ: החופשה כהזדמנות לממש חלומות ומשאלות; תכנון פנאי מהנה, מועיל ובטוח; הסכנות והעלויות הנלוות לפעילויות הפנאי השונות.
3. **מסגרות של חברת הילדים** - (ועדה, מועצה, "שגרירי מפתח הל"ב") - בהובלת הרכז החברתי והמחנכים בדגש על עידוד צרכנות נבונה ואחראית בחופשת הקיץ

בחוברת שלפניכם מפורטות הצעות לפעילויות ולשיח חברתי-ערכי **במהלך החופשה**. בנוסף, מוצגות הצעות לערוצי התקשרות עם המורה ועם החברים. הצעות לפעילויות טרום חופשה ודוגמאות לפעילויות של חברת הילדים מתפרסמות באתר המחלקה לחינוך לחיים בחברה.

נשמח אם תשתפו בתוצרי השיח וההתנסות באמצעות [הפורום לרכזים חברתיים - מפתח הל"ב](#).

בברכת היערכות יעילה וחופשה מהנה,

אורית צאירי,

ממונה על החינוך החברתי-ערכי באגף לחינוך יסודי

פעילויות חברתיות במפגשים כיתתיים בחופשת הקיץ

עזיבת המסגרת הכיתתית למשך חופשת הקיץ מביאה גם לפרדה מחברת הילדים ולנתק זמני בקשרים החברתיים שטופחו במהלך השנה. מפגשים יזומים בחופשה, שבמהלכם הלומדים מתנסים בפעילויות חברתיות, הם הזדמנות נפלאה להעמקת ההיכרות בין הלומדים לבין חבריהם ובינם לבין המורה. העמקת ההיכרות עשויה לקדם את תחושת השייכות, לטפח את האקלים הכיתתי ולתרום ליצירת סביבת למידה נעימה יותר.

הפעילות	מטרת הפעילות	מודל הפעלה
תעודת הזהות שלי	העמקת ההיכרות בין הלומדים	יצירת "תעודת זהות" ייחודית ושיח על אודות זהות ושייכות
אני מנהל את הפנאי בחופשה	העלאת המודעות לאופן ניהול הפנאי של הפרט בחופשה.	יצירת "לוח שבועי" ובחינתו ושיח על אודות סוגיות בניהול הפנאי
החופש שלי, החופש שלך	העמקת ההיכרות בין הלומדים	חיקוי תנועות ושיתוף בחוויות אישיות תוך בירור המאחד והמייחד
כולנו יחד וכל אחד לחוד	העמקת ההיכרות בין הלומדים	יצירת פאזל כיתתי ושיתוף בחוויות אישיות
תן לי רמז...	העמקת ההיכרות בין הלומדים	פענוח רמזים ושיתוף בסיפורים אישיים
בעקבות המנהיג	בירור סוגיות המתקשרות לדמות המנהיג ולמנהיגותו	אסוציאציות לדמות המנהיג והתנסות כמנהיג וכמונהג
מחפשים שותפים	העמקת ההיכרות בין הלומדים	"חיפוש שותפים" ושיתוף בסיפורים אישיים
להנהיג ולהיות מונהג	שיח על מקומו של היחיד בקבוצה	יצירת "פסלים" ושיח על אודות הבחירה להנהיג או להיות חלק מקבוצה

תעודת הזהות שלי

מטרת הפעילות: העמקת ההיכרות בין הלומדים.

מודל ההפעלה: יצירת "תעודת זהות" ייחודית ושיח על אודות זהות ושייכות.

ציוד וחומרים נדרשים: עיתונים, ז'ורנלים, מספריים, דבק, רבע בריסטול לכל משתתף.

מהלך ההפעלה

שלב א' – יוצרים "תעודות זהות"

כל לומד יגזור מהעיתונים מילים או תמונות המאפיינים אותו והמתארים: תכונות וכישרונות שיש לו; העדפות אישיות בלבוש, במאכל; תחביבים ותחומי עניין; סיפור מעניין שקשור אליו או למשפחתו ועוד.

שלב ב' – מציגים את "תעודות הזהות"

יושבים במעגל. כל לומד יציג את התוצר ויספר על עצמו. בתום כל הצגה, אפשר לשאול את המציג שאלה אחת בהתייחס לדברים שסיפר.

שלב ג' – משוחחים עלינו

המנחה ישוחח עם הלומדים על:

- שלב הכנת "תעודות הזהות" האישיות – רגשות שהתעוררו אצלם, דברים שלמדו על עצמם, התלבטויות שהיו להם, דברים שהיה חשוב להם להציג לקבוצה.
- חברים שכעת הם מכירים טוב יותר.
- דברים שלמדו על אחרים בכיתה ועל הכיתה כקבוצה.
- ההשפעות של הצגת ה"תעודות" ושל ההקשבה לאחרים על תחושת השייכות.

למנחה: יצירת "תעודות הזהות" מאפשרת לכל משתתף להיות מודע יותר להעדפותיו ולתכונותיו וליצור "תמונה" של אישיותו ושל אפיוניו. האפשרות להציג מקצת מעולמו בפני האחרים מחדדת את תחושת הזהות והנפרדות שלו ומאפשרת לו לבטא את ייחודיותו.

אני מנהל את הפנאי בחופשה

מטרת הפעילות: העלאת המודעות לאופן ניהול הפנאי של הפרט בחופשה.

מודל ההפעלה: יצירה של "לוח שבועי" ובחינתו ושיח על אודות סוגיות בניהול הפנאי.

ציוד וחומרים נדרשים: "לוח שבועי" כמספר המשתתפים, צבעים.

מהלך ההפעלה

שלב א' – אישי, הכנת "לוח שבועי"

1. כל לומד יכתוב שלוש מטרות שהציב לעצמו לחופש הגדול.
2. הלומד יתאר באמצעות לוח שבועי את סדר יומו בשבוע האחרון. הלומד יתבקש לשבץ בלוח את הזמן שהקדיש בשבוע האחרון לעיסוק בתחומים שונים:

- התנדבות ומעורבות חברתית בקהילה, ביצוע משימות בבית.
- פעילות בתחום הלימודי.
- קייטנה, חוגים.
- צפייה בטלוויזיה ופעילות במחשב.
- בילוי עם חברים בבית ומחוצה לו.
- עיסוק בפעילויות פנאי מגוונות לבד ועם המשפחה.
- אחר.

3. הלומד יצבע את הפעילויות השונות שבלוח לפי קטגוריות שיקבע, לדוגמה:

אדום – פעילות בתחום הלימודי; כתום – פעילות שמאפשרת פיתוח כישרון או עיסוק בתחביב;
ירוק – בילוי עם החברים; סגול – בילוי עם המשפחה; ורוד – התנדבות בקהילה וביצוע משימות בבית;
כחול – צפייה בטלוויזיה ופעילות במחשב; צהוב – קייטנה וחוגים.

4. הלומד יבחן את תמונת המצב המשתקפת בלוח:

- באילו תחומים אני מרבה לעסוק? האם העיסוק בתחומים אלה תורם לקידום המטרות שהצבתי לעצמי? באיזו מידה?
- האם יש תחום שבו הייתי רוצה לעסוק יותר? איך אוכל לשלב זאת בזמן העומד לרשותי?
- אילו שינויים אני צריך לעשות בסדר היום שלי לחופשה במטרה לקדם את המטרות שהצבתי לעצמי?

שלב ב' – במליאה, מקבלים אחריות על ניהול הפנאי בחופשה

- כל לומד ישתף בלמידות אישיות בעקבות ההתנסות:
מה למד על הדרך שבה הוא מנהל את הפנאי בחופשה? מה היה רוצה לשנות? מי ומה יסייע לו בכך?
- המנחה ישוחח עם הלומדים על ההיבטים הבאים:
  - 🌱 **הצבת מטרות** – החשיבות שבקביעת מטרות ממוקדות.
  - 🌱 **אחריות** – האחריות לניהול הפנאי באופן מושכל שיאפשר לקדם את המטרות.
  - 🌱 **בחירה וויתור** – בחירה בפעילות עשויה להיות כרוכה בויתור, וחשוב לקבל החלטה תוך מודעות לכך.
  - 🌱 **גמישות** – יש להביא בחשבון אירועים לא-צפויים שמשפיעים על ניהול הפנאי.

הצעה ללוח תכנון שבועי:

לוח תכנון שבועי לחופשת הקיץ

בין השעות	יום ראשון	יום שני	יום שלישי	יום רביעי	יום חמישי	יום שישי
9:00-8:00						
10:00-9:00						
11:00-10:00						
12:00-11:00						
13:00-12:00						
14:00-13:00						
15:00-14:00						
16:00-15:00						
17:00-16:00						
18:00-17:00						
19:00-18:00						
20:00-19:00						
21:00-20:00						

החופש שלי, החופש שלך

מטרת הפעילות: העמקת ההיכרות בין הלומדים.

מודל ההפעלה: חיקוי תנועות ושיתוף בחוויות אישיות תוך בירור המאחד והמייחד.

מהלך ההפעלה

שלב א' – עוקבים אחריי

הלומדים עומדים במעגל. כל לומד בתורו (לפי סדר העמידה) אומר מילה או מעלה אסוציאציה הקשורה בעיניו לקיץ או לחופשה, ומצרף תנועה או מחווה קטנה. חבריו חוזרים על המילה/אסוציאציה שאמר ומחקים את התנועה שעשה. (אסוציאציות אפשריות: כיף, משעמם, חום, טיול, קייטנה, ים, פייסבוק).

שלב ב' – שיתוף בחוויות אישיות

הלומדים יושבים במעגל. כל לומד מספר על חוויה אחת שחווה בחופשה או חוויה שהיה רוצה לחוות. אפשר לשתף בחוויות המתקשרות לנושאים אלו:

- התנדבות בקהילה או עזרה לזולת.
- פעילות בתנועת הנוער.
- פעילות פנאי לבד, עם חברים או עם בני משפחה.
- חופשה משפחתית.
- הישג בתחום שהלומד בחר לקדם במהלך החופשה.
- עיסוק בתחביב, פיתוח כישרון.

שלב ג' – נותנים משוב ומסכמים

- המנחה יזמין את הלומדים לתת משוב לחבריהם בהתייחס לדברים שסיפרו:
  - הדברים שסיפרת גרמו לי לחשוב...
  - בעקבות הדברים שסיפרת, אני מרגיש...
  - אני רוצה להחמיא לך..., לבקש..., להודות לך על...
  - אני רוצה להזמין אותך ל..., להציע לך...
- המנחה ישוחח עם הלומדים על:
  - רגשות ומחשבות שהתעוררו בהם בעקבות המשוב שקיבלו מחבריהם או שנתנו לחבריהם.
  - הדומה והשונה בחוויות הקיץ של ילדי הכיתה.
  - דברים חדשים שגילו אלה על אלה ועל עצמם כקבוצה.
  - משאלות וציפיות להמשך חופשת הקיץ.

כולנו יחד וכל אחד לחוד

מטרת הפעילות: העמקת ההיכרות בין הלומדים.

מודל הפעלה: יצירת פאזל כיתתי ושיתוף בחוויות אישיות.

מהלך הפעלה

המנחה יכין מראש ריבוע קרטון ויגזור ממנו חלקי פאזל מגוונים בצורתם לפי מספר הלומדים.

שלב א' – יוצרים פאזל כיתתי

1. המנחה יציג את מטרת הפעילות: העמקת ההיכרות בין ילדי הכיתה.
2. כל לומד יקבל חלק מהפאזל, יציין עליו את שמו או את שם החיבה שלו או כינוי שאהוב עליו, יצבע ויאיר את החלק כרצונו.
3. הלומדים יחברו את חלקי הפאזל.

שלב ב' – מציגים את עצמנו ומשתפים בחוויות אישיות

הלומדים יישבו במעגל סביב לפאזל שיצרו. כל לומד בתורו יציג את חלקו בפאזל ויספר משהו על עצמו: על תחביביו, על משפחתו, על חוויה אחת שחווה בחופשה או משהו שחבריו אינם יודעים עליו.

שלב ג' – נותנים משוב ומסכמים

- המנחה יזמין את הלומדים לתת משוב לחבריהם בהתייחס לדברים שסיפרו על עצמם:
- הדברים שסיפרת על עצמך גרמו לי לחשוב...
- בעקבות הדברים שסיפרת על עצמך אני מרגיש.../ אני מבין.../ אני יודע...
- אני רוצה לבקש.../ להודות לך על... / להזמין אותך ל... / להציע לך...
- המנחה ישוחח עם הלומדים על:
  - רגשות שהתעוררו בהם במהלך הפעילות.
  - דברים חדשים שגילו אלה על אלה.
  - דברים שלמדו על עצמם כקבוצה.

תן לי רמז...

מטרת הפעילות: העמקת ההיכרות בין הלומדים.

מודל ההפעלה: פענוח רמזים ושיתוף בסיפורים אישיים.

ציוד וחומרים נדרשים: מעטפות כמספר המשתתפים, פתקים (שלושה לכל משתתף).

מהלך ההפעלה

שלב א' – אישי, המעטפה שלי

כל לומד יקבל מעטפה ושלושה פתקים.

בפתק אחד, יצייר רמז למשהו שמאפיין אותו (תכונה, התנהגות, כישרון, תחביב).

בפתק השני, יצייר רמזים לפעילות שממנה נהנה בחופשה.

את הפתק השלישי ישאיר ריק.

בסיום הפעילות, יכניס את הפתקים למעטפה ויכתוב עליה את שמו.

שלב ב' – בזוגות, מעמיקים את ההיכרות בינינו

המנחה יחלק את המשתתפים לזוגות (אפשר לחלק לזוגות באמצעות הגרלה: להכין מראש זוגות של פתקים שעליהם מסומן איור זהה, למשל: שני איקסים, שני עיגולים, שני חייכנים. לומדים שהאיור על הפתק שיקבלו זהה יהיו בני זוג בפעילות).

כל אחד מבני הזוג יקבל את המעטפה של חברו וינסה לנחש לפי הרמזים שבפתקים מה מאפיין את חברו וממה הוא נהנה בחופשה.

לסיום, כל אחד מבני הזוג יכתוב בפתק הריק משהו שהיה רוצה לאחל לחברו לשנת הלימודים הבאה או לחופשת הקיץ.

שלב ג' – במליאה, משוחחים על עצמנו

המנחה ישוחח עם הלומדים על:

- רגשות ומחשבות שהתעוררו בהם בעקבות המשוב שקיבלו מחבריהם או שנתנו לחבריהם.
- דברים חדשים שגילו אלה על אלה.
- משאלות וציפיות שיש להם להמשך חופשת הקיץ ולשנת הלימודים הבאה.

בעקבות המנהיג

מטרת הפעילות: בירור סוגיות המתקשרות לדמות המנהיג ולמנהיגותו.

מודל הפעלה: אסוציאציות לדמות המנהיג והתנסות כמנהיג וכמונהג.

ציוד וחומרים נדרשים: גיליון נייר גדול, טושים.

מהלך הפעלה

שלב א' – מנהיג בעיניי

1. הלומדים יישבו במעגל שבמרכזו מונח גיליון נייר גדול.
כל לומד ייגש בתורו למרכז המעגל ויכתוב או יצייר על גיליון הנייר אסוציאציה שמתקשרת בעיניו למילה "מנהיג".
(אפשר להציג ללומדים את השאלות המנחות: מיהו מנהיג? אילו תכונות נדרשות למנהיג?
במי אתם נזכרים כשאתם שומעים את המילה "מנהיג"?)
2. הלומדים יתבוננו בתוצר שהתקבל וישוחחו על האופן שבו הם תופסים את המנהיג:
  - 🌀 דימוי – האם המנהיג נתפס בעינינו כחיובי או כשלילי? מדוע?
  - 🌀 תכונות המנהיג – אילו תכונות נדרשות למנהיג? האם הן מולדות או נרכשות? הביאו דוגמאות
  - 🌀 ערכים – אילו ערכים אנחנו מצפים שינחו את המנהיג?
  - 🌀 זהות המנהיג – האם כל אחד יכול להיות מנהיג? בכל גיל? מה נדרש לשם כך?

שלב ב' – צועדים בעקבות המנהיג

- המנחה יזמין למרכז החדר שישה לומדים ויבקש מהם לעמוד בטור.
המשימה: להסתובב בחדר בטור במשך דקה תוך חיקוי תנועות הלומד שמוביל את הטור.
ההנחיות:
1. המוביל בוחר את המסלול שבו יצעד הטור, את הקצב ואת התנועות: מהר, לאט, בדילוגים, בצירוף מחיאות כפיים, בקפיצות וכולי. שאר החברים בטור יחקו את התנועות ואת הקצב.
  2. כל חבר בטור נדרש לצעוד כשהוא אוחז במותני החבר שלפניו, ברגע שאחד מהם יעזוב את מותני חברו, הצעידה בחדר תיעצר.
  3. בכל דקה, יתחלף המוביל.

שלב ג' – מבררים סוגיות במנהיגות

- המנחה יברר עם הלומדים שצעדו בטור:
  - איך הרגשתם במהלך ההתנסות?
  - מה היה לכם קשה יותר: להוביל או לצעוד בעקבות מוביל הטור? מדוע?
  - מי אחראי לכך שהטור יגיע לסוף המסלול בהצלחה? מדוע? איך זה בא לידי ביטוי בהתנסות?
- המנחה יברר עם כלל חברי המליאה:
  - מה ניתן ללמוד מההתנסות לחיי היומיום שלנו בכיתה?
  - באילו מצבים אתם מעדיפים להנהיג את הקבוצה? מהי האחריות המוטלת עליכם במצבים אלה?
  - באילו מצבים אתם מאפשרים למישהו אחר להוביל? מדוע? מהי האחריות המוטלת עליכם במצבים אלה?

מחפשים שותפים

מטרת הפעילות: העמקת ההיכרות בין הלומדים.

מודל ההפעלה: "חיפוש שותפים" ושיתוף בסיפורים אישיים.

מהלך ההפעלה

שלב א' – מחפשים שותפים

המנחה יזמין את הלומדים להסתובב בחדר ולמצוא חברים הדומים להם בהיבטים שונים:*

- ❖ גרים באותה שכונה.
  - ❖ מגדלים בעל חיים בבית.
  - ❖ מראה דומה: גובה, צבע עיניים, שער וכולי.
  - ❖ תחביב בתחום זהה (תחומי הספורט, האמנויות, הכתיבה וכולי).
  - ❖ אוהבים את אותם שירים, סדרות טלוויזיה או משחקים.
  - ❖ נולדו באותו חודש, נולדו באותו יום בחודש.
- * כל 30-45 שניות, יציין המנחה נקודת דמיון אחרת שהלומדים נדרשים לאתר.

שלב ב' – לא יודעים עליו ש...

הלומדים יושבים במעגל. כל לומד משתף את חבריו במשהו שמרביתם אינם יודעים עליו.

שלב ג' – נותנים משוב ומסכמים

- המנחה יזמין את הלומדים לתת משוב לחבריהם בהתייחס לדברים שסיפרו:
  - בעקבות הדברים שסיפרת אני מרגיש...
  - אני רוצה לשבח אותך על..., להחמיא ל...
  - אני רוצה לשאול אותך..., לבקש ממך..., להודות לך על...
- המנחה ישוחח עם הלומדים על:
  - רגשות ומחשבות שהתעוררו בהם בעקבות המשוב שקיבלו מחבריהם או שנתנו לחבריהם.
  - המאחד בין ילדי הכיתה והמייחד אותם.
  - חברים שלמדו להכיר מזווית נוספת.

להנהיג ולהיות מונהג

מטרת הפעילות: שיח על מקומו של היחיד בקבוצה.

מודל הפעלה: יצירת "פסלים" ושיח על אודות הבחירה להנהיג או להיות חלק מקבוצה.

מהלך הפעלה

שלב א' – "קופאים" במקום

המנחה יזמין את הלומדים להסתובב בחדר בחופשיות.

בכל פעם שהמנחה ימחא כף, הלומדים יקפאו במקומם ללא תזוזה בתנוחה שבה יבחרו.

שלב ב' – יוצרים "פסל קבוצתי"

הלומדים יעמדו במעגל.

אחד הלומדים ייכנס למרכז המעגל ויעמוד כמו פסל בתנוחה לפי בחירתו. חבריו יצטרפו אליו בזה אחר זה ויצרו יחד פסל קבוצתי.

שלב ג' – "מפסלים" אחרים

הלומדים יתחלקו לזוגות. כל אחד מבני הזוג "יפסל" את חברו בתנוחה מסוימת.

יש להדגיש שעל הלומדים לנהוג זה בזה בכבוד – אין להביך או לפגוע.

בכל שלב בפעילות, תוצאת הפיסול צריכה להיות מקובלת על שני בני הזוג.

שלב ד' – משוחחים על עצמנו

המנחה יברר עם הלומדים:

- באיזה שלב הרגשתם נוח יותר: כש"פיסלתם" אחרים או כשהם "פיסלו אתכם"? מדוע?
- כיצד הרגשתם כאשר הייתם חלק מה"פסל הקבוצתי"?
- באילו מצבים אתם מרגישים צורך להנהיג אחרים? מדוע?
- באילו מצבים אתם מעדיפים להיות חלק מקבוצה ולאפשר לאחרים להנהיג אתכם? מדוע? מהי האחריות המוטלת עליכם במצבים אלה?

שומרים על קשר גם בחופשת הקיץ

להלן כמה דרכים אפשריות לשמירה על קשר במהלך חופשת הקיץ. חשוב לבחון אילו דרכים מועדפות על המורה ועל תלמידיו, ובהתייחס לכך – לתאם את הציפיות ולקבוע את הגבולות ואת הכללים.

שמירה על קשר מורה-תלמיד

הודעות דוא"ל ביוזמת המורה

שליחת הודעות דוא"ל מהמורה לתלמידיו (אפשר לשלוח הודעה בתפוצה רחבה לכל תלמידי הכיתה, או לשלוח הודעה בכל שבוע לקבוצת תלמידים אחרת. מומלץ לתאם זאת מראש עם התלמידים טרם היציאה לחופשה). בהודעות הדוא"ל, אפשר לשתף את התלמידים בחוויות של המורה בחופשה ולהזמין אותם לשתף בחוויותיהם, להתייחס לענייני אקטואליה, לאתגר את התלמידים בחידה בנושא לימודי או בנושא חברתי-ערכי וכולי.

פורום כיתתי

המורה יזמן דיון בפורום הכיתתי בנושאים שונים: חוויות החופשה, דילמה חברתית-ערכית, אקטואליה. אפשר להזמין את התלמידים להציע נושא לדיון או לשתף בסוגיות שמטרידות אותם בחופשה במטרה לקבל עצה מחבריהם ומהמורה. בנוסף, המורה יעלה לפורום חידות ומשימות בנושאים שונים.

שיחות טלפון או מסרונים

המורה יבצע שיחת טלפון או ישלח מסרונים בנקודת זמן שתיקבע מראש. למשל: בכל סוף שבוע, ייצור המורה קשר עם קבוצת תלמידים אחרת.

הודעות דוא"ל ביוזמת התלמידים

טרם היציאה לחופשה, המורה יצייד את התלמידים בדף "הזמנה לשיתוף". בדף זה, המורה יפרט נושאים לדוגמה שבהם יוכלו התלמידים לשתף אותו ביוזמתם באמצעות הדוא"ל. נושאים לדוגמה: משהו שהרגיז, העציב או שימח אותי השבוע; תחום שבו התקדמתי הקיץ (פיתוח כישרון, תחום לימודי, עיסוק בפעילות ספורטיבית); תרומה שתרמתי לקהילה, תחום אחריות שקיבלתי על עצמי במסגרת המשפחתית ועוד.

מפגשי פעילות חברתית-ערכית

הזמנת התלמידים לפעילות חברתית-ערכית עם המורה ועם החברים. הצעות לפעילויות מפורטות בתכנית "קיץ אחר - חופשה עם משמעות" שפותחה במחלקה לחינוך לחיים בחברה.

שומרים על קשר גם בחופשת הקיץ

שמירה על קשר תלמיד-תלמיד

שיחת טלפון

לפני היציאה לחופשת הקיץ, מומלץ לצייד את התלמידים בדף קשר כיתתי שבו תלמידי הכיתה מחולקים לקבוצות, חמישה תלמידים בקבוצה, ולקבוע ראשי קבוצות. במועד מוסכם, ראשי הקבוצות יצללו לתלמיד המופיע אחריהם ברשימה, והוא יצלל לתלמיד המופיע אחריו וכן הלאה. מומלץ להגדיר במשותף את מטרות השיחה: שיתוף בחוויות הקיץ, תיאום פעילות משותפת וכולי.

פורום כיתתי

לפני היציאה לחופשה, יחולקו משימות לקבוצות תלמידים. את המשימות יש לבצע בפורום הכיתתי: תלמידים שיפרסמו חידה שבועית בנושא לימודי; תלמידים שיעלו לדיון נושאים אקטואליים; תלמידים שיפרסמו חידות או סיפורים המתקשרים לאחד מערכי "מפתח הל"ב"; תלמידים שישתפו בסיפורים קצרים ובמסר הערכי הנלמד מהם; תלמידים שישתפו בסוגיות צרכניות רלוונטיות לחופשה; תלמידים שימליצו על ספרים, על סרטים, על טיולים וכולי. חלוקת המשימות תיקבע בשיח עם התלמידים ובהלימה לתחומי העניין שלהם, בנוסף, ייקבעו התדירות והמינון של המשימות.

מפגשי גיבוש

אפשר לתאם עם ועד ההורים מפגשי גיבוש כיתתיים במהלך הקיץ ("פיקניק משפחות", "משחקים של פעם" וכולי).